

ФОНДАЦИЯ
НАЦИОНАЛНА АКАДЕМИЧНА
БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННА СИСТЕМА

Клик към знанието

www.nalis.bg

1142 София, ул. „6-ти септември“ № 51
e-mail: office@nalis.bg

Одобен от:

Събина Анева:
(Изпълнителен директор
на Фондация НАБИС)

ГОДИШЕН ОТЧЕТ
за работата на Фондация НАБИС през 2015 г.
(1 януари – 31 декември)

В средата на 2015 г. проектът НАБИС, подкрепен от Фондация „Америка за България“ (ФАБ), навлезе в своята седма година. За този период бяха положени основите на една съвременна библиотечно-информационна система в България, в крак с развитието на високите технологии. Беше постигната основната цел – създаването на единен онлайн каталог за интегрирано търсене на библиографска информация в помощ на учени, студенти, преподаватели и всеки друг, желаещ да се възползва от тази услуга. След софтуерното обезпечаване, тестването на системата, привличането на библиотеки и обучението на техни представители работата по проекта навлезе в нов етап – популяризиране на [Своден каталог НАБИС](#) и разширяване на библиотечната мрежа.

Предвид приключването на договора с ФАБ в средата на 2016 г., ФНАБИС трябва да намери нов модел за издръжката си. За целта през 2015 г. Фондацията положи големи усилия за осигуряване бъдещото финансиране на своята дейност. Бяха осъществени множество контакти с държавни институции, проучиха се възможности за участие в европейски и други проекти. Разработени бяха планове за редуциране на разходите, в частност на тези за програмно осигуряване чрез рационализиране на използваните продукти, преминаване към софтуер с отворен код и др. Предприеха се

предвидените по договор стъпки за уведомяване доставчика ExLibris за евентуално спиране на използвани до момента негови платформи.

I.

Разширяване обхвата на проекта НАБИС

През 2015 г. бяха сключени **нови 7 договора** за интегриране на библиографските записи на съответните библиотеки в Своден каталог НАБИС (в скоби е посочена датата на подписване на договора):

- Медицински университет, Плевен (26.01);
- Кирило-Методиевски научен център към БАН (17.03);
- Национална художествена академия, София (25.03);
- Университет по хранителни технологии, Пловдив (30.03);
- Шуменският университет „Епископ Константин Преславски“ (28.04);
- Югозападен университет „Неофит Рилски“, Благоевград (02.06);
- Регионална библиотека „Димитър Талев“, Благоевград (07.07).

С това общият брой на институциите, включени в проекта НАБИС достигна 48: 3 учредители, Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ (НБКМ), 40 асоциирани членове и 4 чуждестранни участници.

Работата с асоциираните членове включваше поддръжка и адаптиране на софтуера и обсъждане на бъдещи проекти за сътрудничество. През март се проведе четвъртото **Общо събрание на асоциираните членове на НАБИС**. Присъстваха 44 представители от 25 институции. Обсъдиха се въпроси по дейността на НАБИС за изминалата 2014 г., основни принципи на дигитализацията, използването на модула за междубиблиотечно заемане, създаден в края на 2013 г., и комуникацията между участниците в консорциума НАБИС.

II.

Софтуерна платформа за изграждане на мрежата НАБИС

През 2015 г. продължиха усилията за обогатяване на Своден каталог НАБИС както чрез актуализация на записите на включените в библиотечната мрежа институции, така и чрез интегриране на записите от електронните каталози на новите асоциирани членове.

- **ALEPH**

През отчетния период основните дейности във връзка с библиотечната система ALEPH бяха насочени към конфигурации и консултации, свързани с нуждите на учредителите. През януари и февруари за Централната библиотека на БАН беше създадена логическа библиотека за библиографски записи с аналитично описание на статии. През март беше оказана експертна помощ на Университетска библиотека „Св. Климент Охридски“ за изходи за Книга за движение на фондовете. През май се работи по изход от базата за Централната библиотека на БАН.

- **SFX/MetaLib**

През 2015 г. беше актуализиран абонаментът на библиотеките на Нов български университет и библиотека „Паница“ на АУБ. През изминалата година SFX/MetaLib модулите функционираха отлично и не изискваха допълнителни подобрения.

- **Primo**

Основната работа по Primo беше свързана с актуализация и интегриране на библиографски записи, обновяване на тестовия и производствения сървър до най-новата версия и техническа поддръжка. Продължи тестването на записите на Румънската академия на науките. Беше преведен на български език интерфейсът на най-новата версия на Primo.

През отчетния период бяха интегрирани записите на НАЦИД, МУ-Плевен, НХА, Шуменския университет, РБ-Благоевград и записите на дисертации от НБКМ. Данните в Primo бяха актуализирани със записи от РБ-Велико Търново, РБ-Бургас, НБУ и 17 библиотеки, които ползват софтуера „Автоматизирана библиотека“ от фирма РС-ТМ. През септември започна тестване на записи от ВУАРР-Пловдив, а през декември се получи изходи за актуализиране на данните на Техническия университет – София.

- **Rosetta**

След взетото през 2014 г. решение за мигриране от DigiTool към Rosetta, в началото на 2015 г. бяха забелязани проблеми в новия софтуерен продукт. Комуникацията с Ex Libris за разрешаването им не доведе до трайни резултати и беше преценено, че НАБИС трябва да продължи да интегрира дигитални

обекти в DigiTool, докато се извършва усъвършенстването на Rosetta. Продължи надграждането на производствения сървър на Rosetta до версия 4.1 през април, 4.2 през юли и 4.3 през октомври. Бяха направени подобрения във визуализатора за фотографии, беше разработено приложение за въвеждане на обекти. Започна миграция на колекцията от фотографии за EuropeanaPhotography към Rosetta. Стартира проучване на други използвани в момента системи за дигитално съхранение на материали и сравняване на функционалностите им с Rosetta.

- **DigiTool**

През отчетния период продължиха усилията за развитието на общата дигитална библиотека с помощта на DigiTool. Успешното функциониране на тази програма беше обезпечено от следните важни дейности:

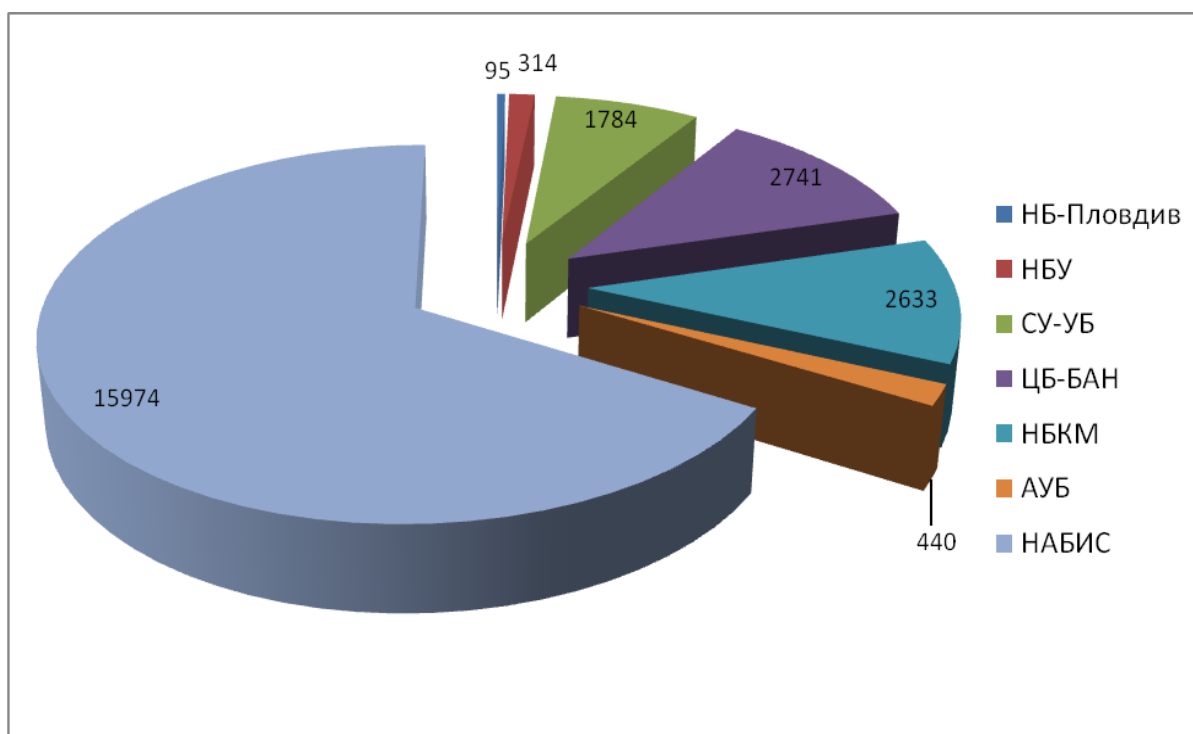
- Разработване на pdf визуализатор за DigiTool на базата на FlexPaper;
- Разработване на програма за експорт на METS файлове от DigiTool и експорт на METS файловете;
- Преконфигуриране на дисковете;
- Подготовка за пренасяне на сканираните броеве на в. „Мир“ върху сървърите на НАБИС;
- Инсталиране и тестване на FlexPaper (визуализатор за pdf-файлове) ;
- Конфигуриране на права за достъп до DigiTool през Aleph за категории студенти в Университетска библиотека „Св. Климент Охридски“;
- Разработка на програми за интегриране на FlexPaper визуализатор в DigiTool;
- Конвертиране на формати за дигитализирана периодика;
- Подготовка на варианти за въвеждане на средновековни ръкописи;
- Инсталиране на необходимия софтуер (ImageMagic, и др.) за преписване/преформатиране на дигитализирана периодика;
- Инсталиране върху сървер на ImageMagic за конвертиране на в. „Мир“ в jr2;
- Конфигурация на сървъра, предназначен за съхраняване на дигитализирана периодика, и инсталиране на операционната система CentOS с цел да се визуализира дигитализираната периодика;
- Ъпгрейд до Java8, Tomcat8, визуализатори за вестници, фотографии и pdf;
- Конфигуриране на дисково пространство и административен интерфейс за дигитална колекция от старопечатни вестници;
- Правене на програма и работен поток за БАН - за въвеждане на микрофилми;
- Разработване на визуализатор за pdf файлове с METS за DigiTool;

- Извеждане и предаване на НБУ на данните им в DigiTool.

Наред с това Фондация НАБИС подпомага Централната библиотека на БАН, Университетска библиотека „Св. Климент Охридски“ и Библиотека „Паница“ на АУБ в тяхната дигитализационна дейност, в решаването на софтуерни въпроси и активно участва в редактирането и публикуването на дигитализираните възрожденски книги от Централната библиотека на БАН.

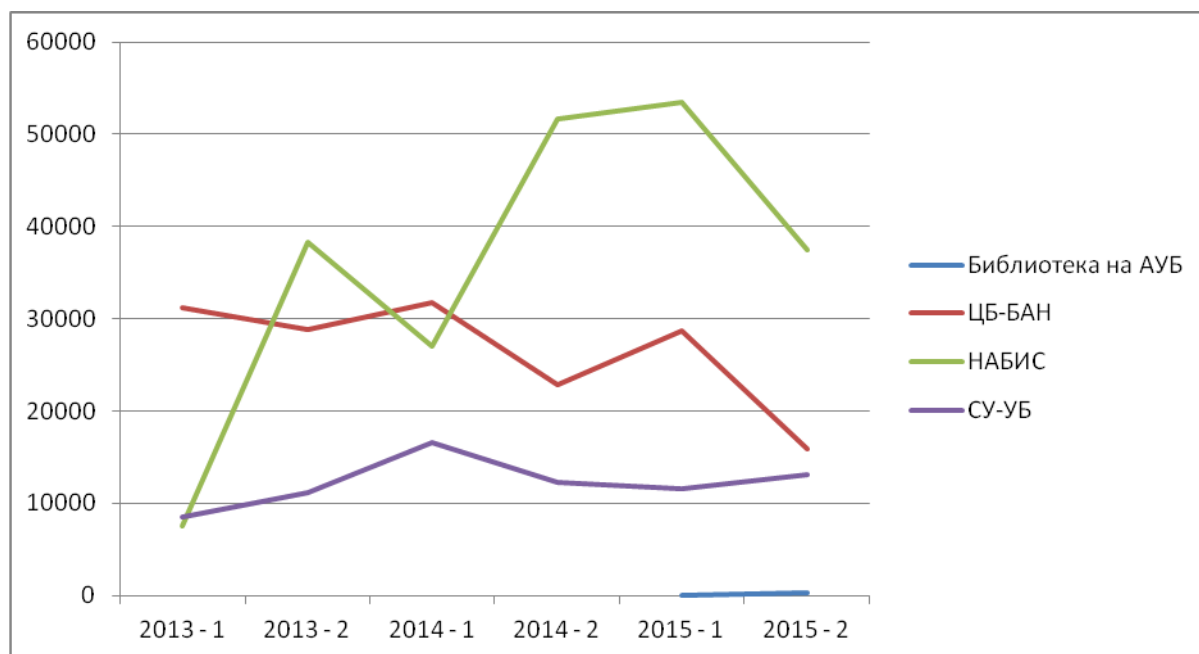
Към момента общия брой дигитални обекти по проекта НАБИС е 21 348. Към тях се добавя и колекцията от 2 633 дигитални обекта на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, която е създадена със софтуер, различен от DigiTool, но е достъпна през Своден каталог НАБИС. Разпределението по институции е отразено в следната графика:

Фиг. 1

Интересът към дигиталните обекти, публикувани на сървърите на ФНАБИС за периода от 2013 г. до 2015 г., се вижда от долната графика, на която е отразен броят на разглежданията:

Фиг. 2

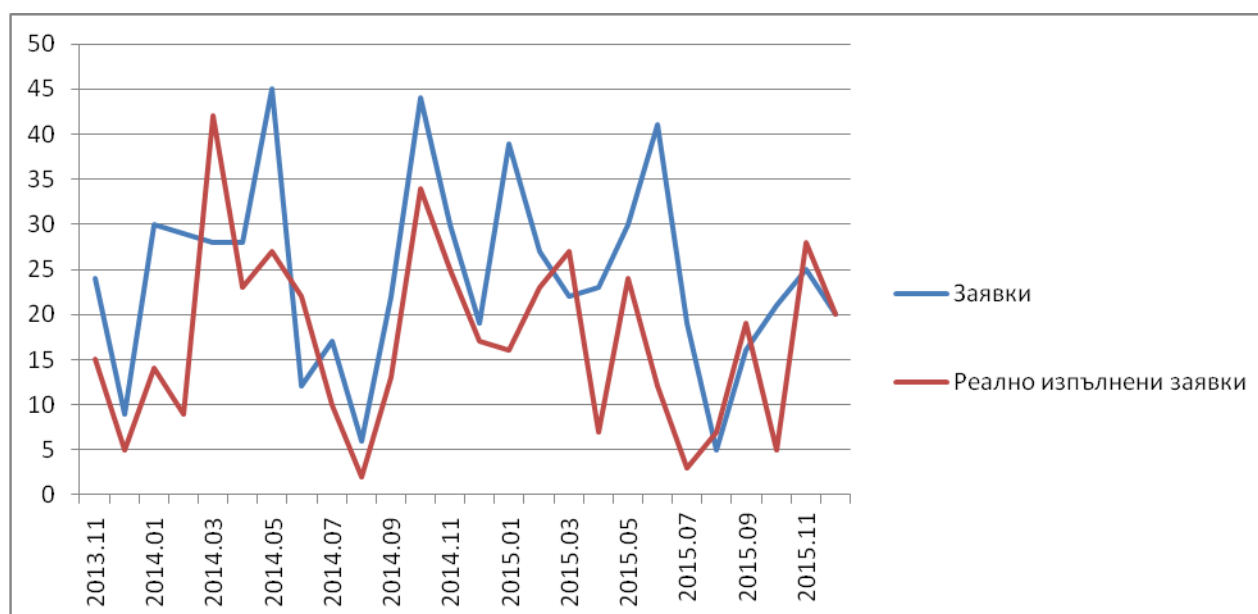
- **Дигитална библиотека НАБИС**

През септември започна подготовката за мигриране от DigiTool към **Дигитална библиотека НАБИС** (софтуер, разработен от програмистите на Фондацията). Това включваше конфигуриране на потребителския интерфейс и формати за метаданни, разработване на визуализатори и предварително тестово мигриране от DigiTool на фотографиите от EuropeanaPhotography. През ноември беше направена презентация на продукта пред представители на учредителите на НАБИС и на ФАБ. На заседание на Съвета на директорите от 23 ноември се взе решение за мигриране от DigiTool към софтуера Дигитална библиотека НАБИС.

- **Междубиблиотечно заемане**

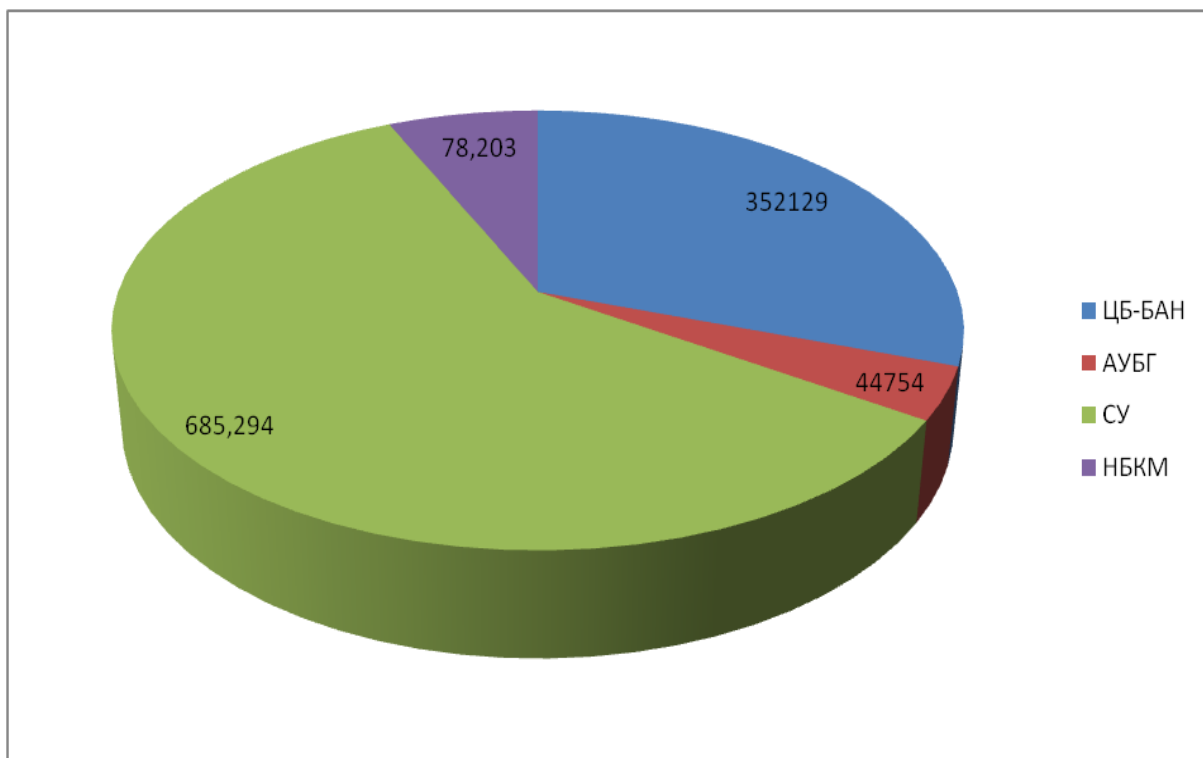
През 2015 г. **модулът за междубиблиотечно заемане** през СК НАБИС беше използван 289 пъти, общо 633 пъти от стартирането му през ноември 2013 г. Активността по месеци (от ноември 2013 г. до края на 2015 г.) е отразена на графиката по-долу:

Фиг. 3

III. Ретроконверсия

Общият брой на записите, ретроконвертирани през 2015 г. е **83 108**. Така, от началото на проекта за ретроспективна конверсия на библиотечните фондове на библиотеките учредителки (юни 2010) бяха ретроконвертирани общо 1 160 380 библиографски записа. Графиката по-долу нагледно показва участието на всяка от институциите:

Фиг. 4

Следните две графики отразяват ретроконверсията като процент от работата на двете основни библиотеки, работещи по този проект (Централната библиотека на БАН и Университетска библиотека „Св. Климент Охридски“):

Библиографски записи на БАН от 1.06.2010 до 31.12.2015

Фиг. 5

Библиографски записи на СУ от 1.06.2010 до 31.12.2015

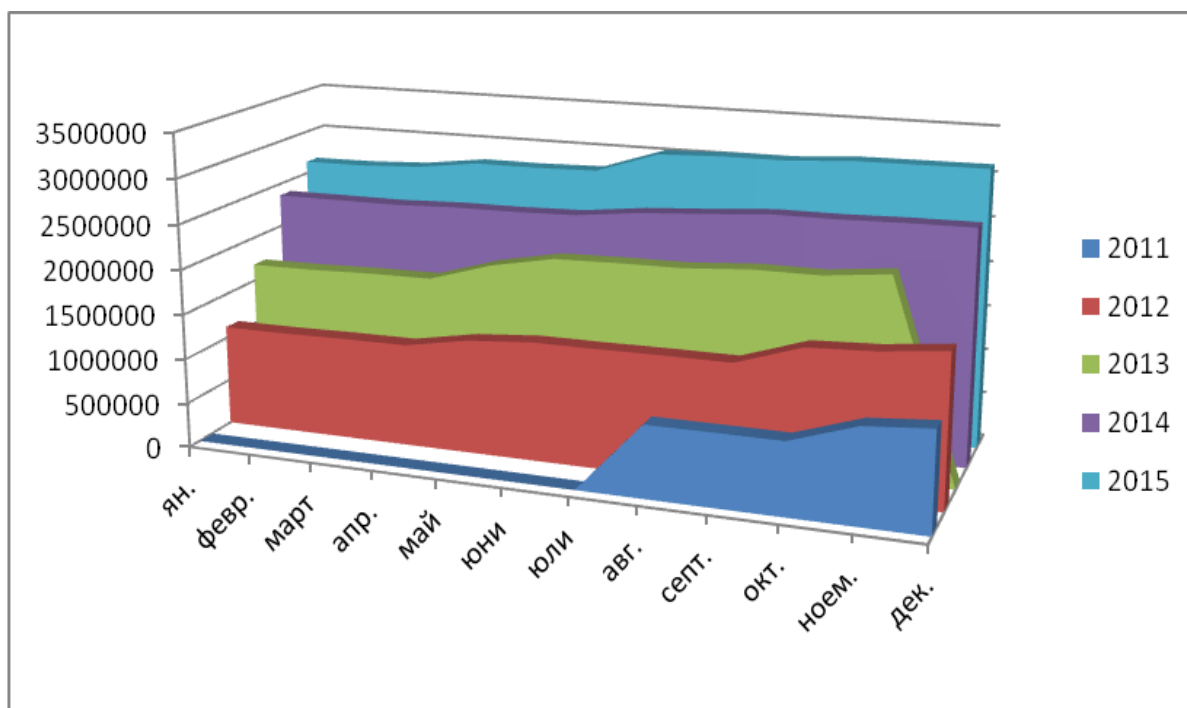
Фиг. 6

IV. Своден каталог НАБИС

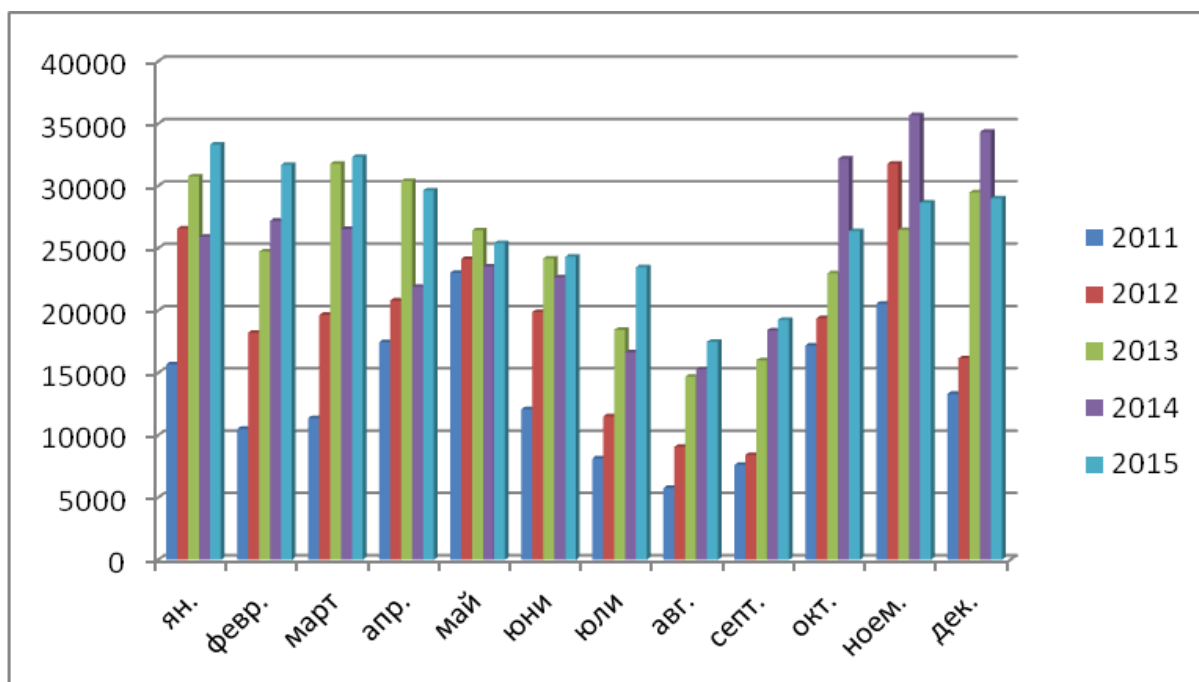
След интегриране на ретроконвертираните записи и на записите, предоставени от асоциираните членове, общият им **брой в Своден каталог НАБИС** в края на декември 2015 г. достигна **3 115 858** или с 18% повече от записите през предходната година.

Графиката по-долу отразява нарастването на броя на записите в СК НАБИС през годините:

Фиг. 7

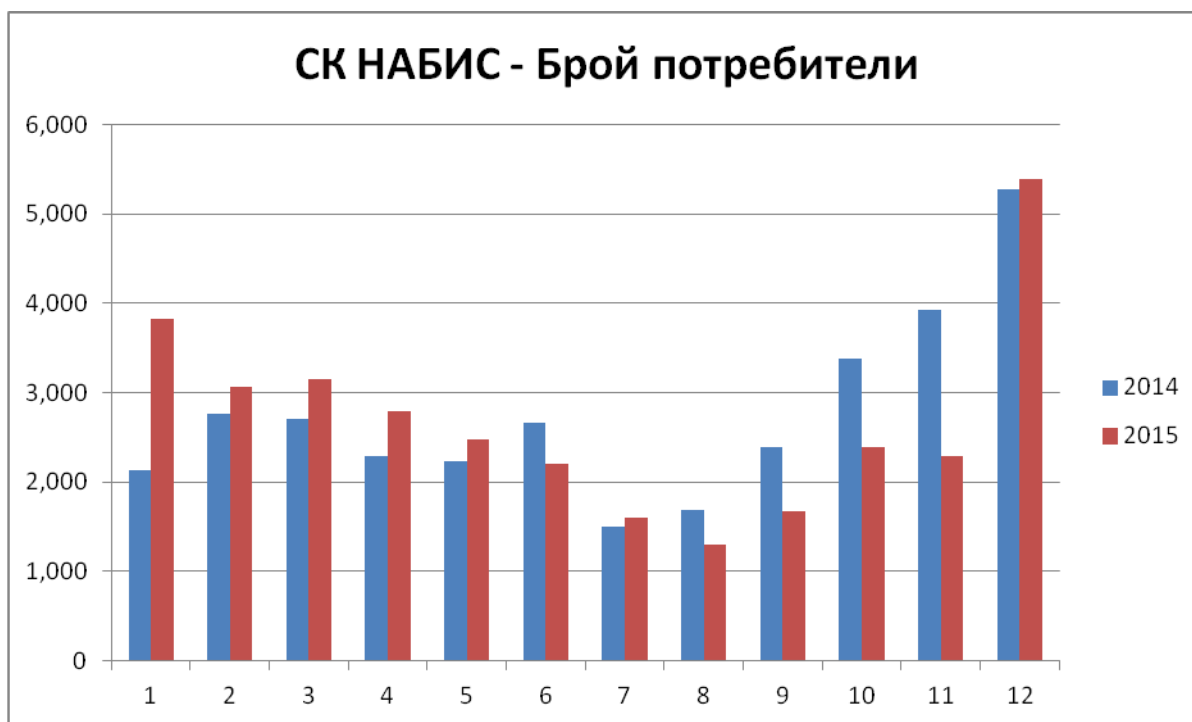
Следващата графика представя **търсенията на потребителите в Своден каталог НАБИС** по месеци. За периода 2011-2013 за източник на данните се използва Primo Reports, а след началото на 2014 – Google Analytics.

Фиг. 8

Както се вижда, броят на влизанията в каталога нараства непрекъснато през годините. В последното тримесечие на 2015 г. се наблюдава известно забавяне, но годишният брой на търсенията все пак остава с 20 764 повече от предходната година.

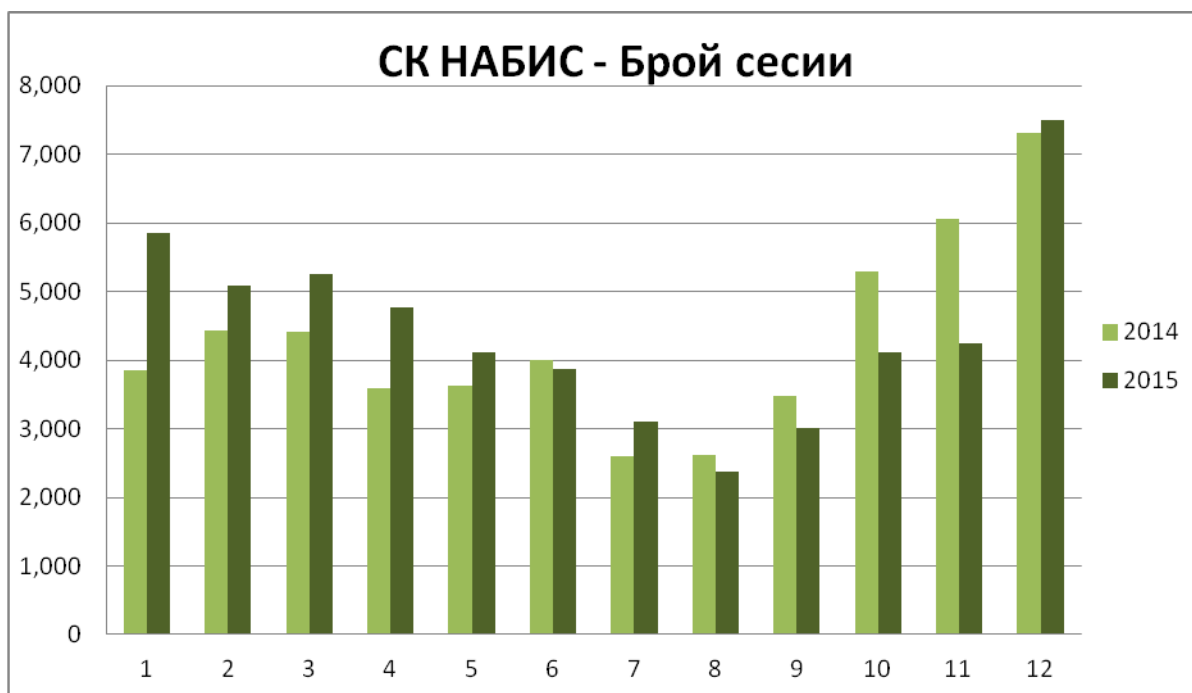
Следните графики предоставят информация за броя потребители и поведението им при посещение на СК НАБИС:

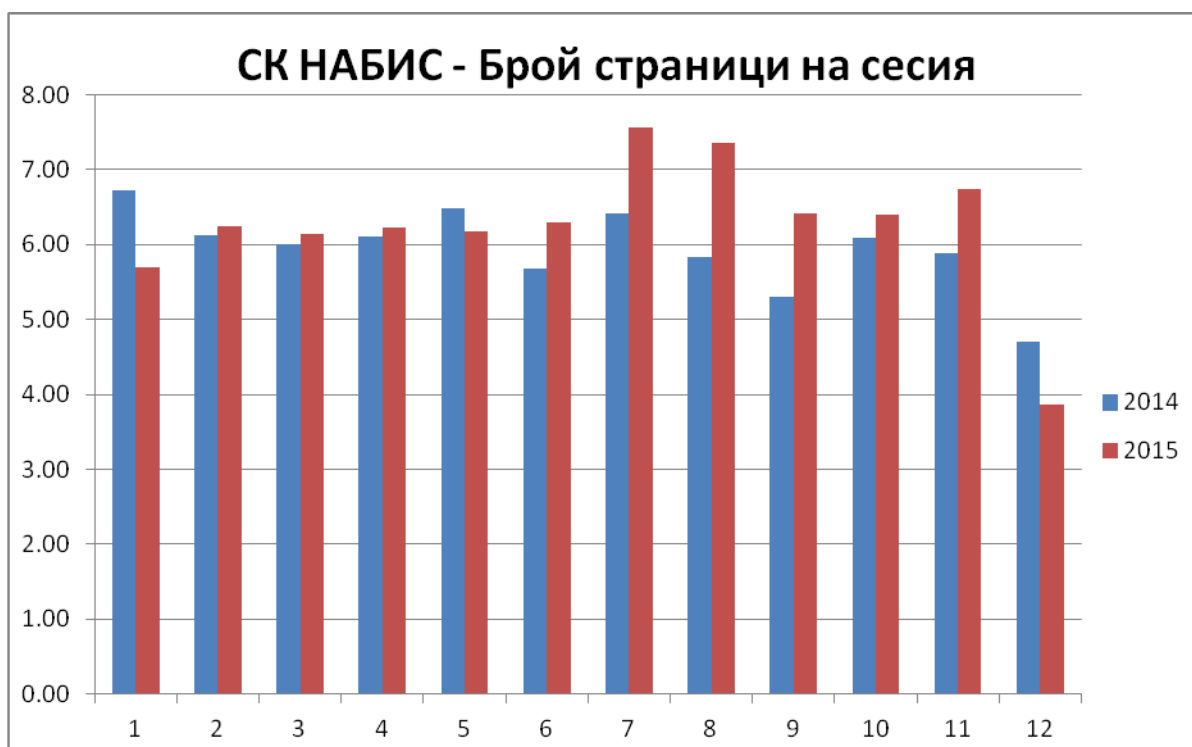
Фиг. 9

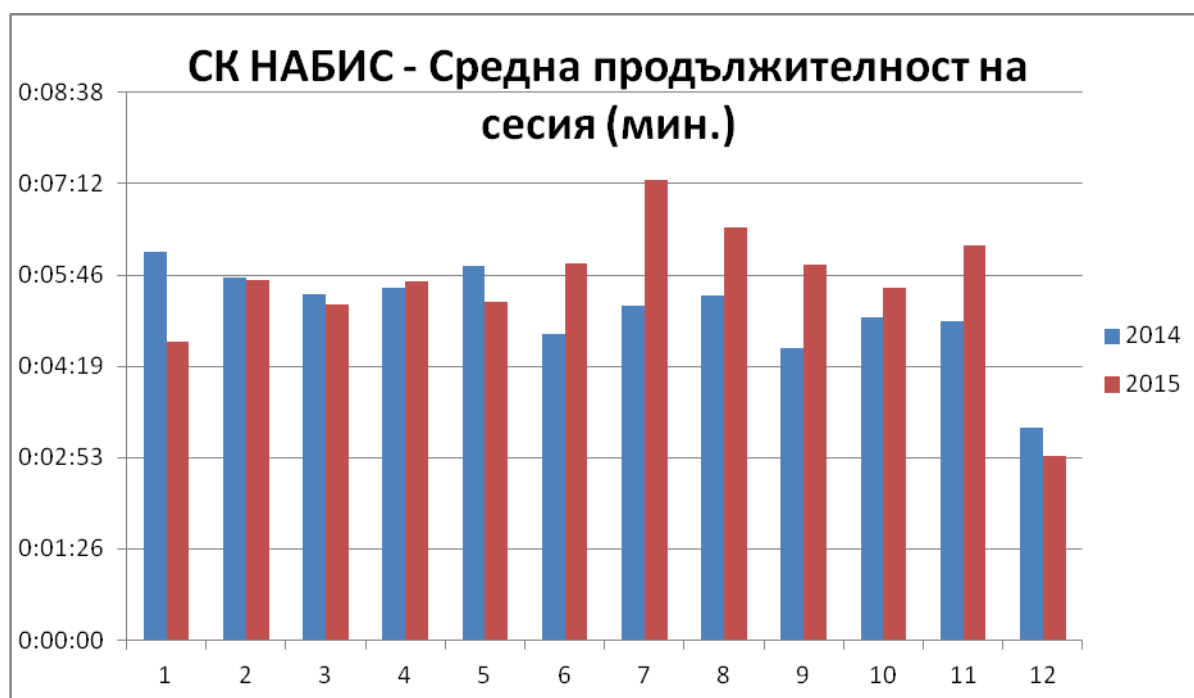
Фиг. 10

Фиг. 11

Фиг. 12

Фиг. 13

V. Обучение

В рамките на 2015 г. се проведеха 3 еднокдневни курса, организирани от ФНАБИС, на тема „Създаване на дигитални обекти и колекции с помощта на софтуерния продукт DigiTool“. Участие в тях взеха 9 специалисти от Народна библиотека „Иван Вазов“ в Пловдив, Американския университет в Благоевград и Централна библиотека на БАН.

Наред с това екипът на ФНАБИС взе участие в среща на ползвателите и администраторите на Rosetta в Льовен през юни. Съвместно с колегите от Университетска библиотека „Св. Климент Охридски“ ФНАБИС се включи и в традиционната годишна конференция на ползватели на софтуерите на Ex Libris в Будапеща през септември. В края на септември представители на Фондацията участваха в обучение на тема „Управление на проекти по Програма БГ08 „Културно наследство и съвременни изкуства“ в Бургас.

VI.

Публичност и популяризиране дейността на Фондация НАБИС

През май се проведе [международна конференция, организирана от НАБИС на тема „Предизвикателството да си сътрудним в дигиталната ера“](#). Презентации изнесоха представители на водещи библиотеки и библиотечни обединения от Европа и САЩ, които споделиха своя опит в сътрудничеството на местно и глобално ниво в проекти, свързани с дигитализацията, творческото използване на дигитализирано културно наследство, привличането на доброволци и кооперирането не само с библиотечните, но и с технологичните среди. Форумът протече при следната програма:

- ✓ Приветствени слова произнесоха г-жа Ваня Кастрева, заместник-министър на образованието, и г-н Карл Форцхаймър, председател на борда на директорите на Фондация „Америка за България“;
- ✓ Антонела Фреза, директор на консултантска фирма за европейски проекти Promoter: „От дигитализацията към повторното използване на дигитализирано културно съдържание и участието на доброволци в процеса“;
- ✓ Волфганг Хамедингер, директор на австрийската библиотечна мрежа (OBVSG): „Сътрудничеството като навик: ползите и предизвикателствата от австрийската библиотечна мрежа“;
- ✓ Йо Радемакерс, директор на белгийската библиотечна система (LIBIS): „Адаптиране към нова реалност: нови възможности за доставчиците на библиотечни услуги“;
- ✓ Ан Торнтън, директор на Нюйоркската обществена библиотека: „Библиотеката като дигитална ко-лаборатория“;
- ✓ Ричард Овъндън, директор на Бодлеанската библиотека в Оксфордския университет: „Сътрудничество на местно и глобално ниво в дигиталната ера: няколко казуса от Бодлеанските библиотеки“.

На събитието присъстваха около 150 слушатели - представители на Министерството на образованието, Министерството на културата, Парламента и други официални гости, представители на учредителите на НАБИС, на асоциираните институции, други библиотеки и университети, музеи, неправителствени организации и различни културни обединения.

През годината ФНАБИС направи сериозно усилие за по-широко популяризиране на своята работа. Ежедневно се издирваше информация, интересна за читателите на **фейсбук** страницата на ФНАБИС, подготвяха се

ФОНДАЦИЯ
НАЦИОНАЛНА АКАДЕМИЧНА
БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННА СИСТЕМА

Клик към знанието

www.nalis.bg

1142 София, ул. „6-ти септември“ № 51
e-mail: office@nalis.bg

и се публикуваха материали с препратка към сайта на НАБИС или към СК НАБИС – за генериране на допълнителен интерес към проекта. Самите **уебсайтове** (на фондацията и на каталога) бяха актуализирани редовно и в българската, и в английската си версия. Каналът на НАБИС в youtube беше допълнен с видеозаписи от международната конференция, организирана от фондацията през май.

Медийните прояви за 2015 г. са над 30. Най-важните от тях са отразени на сайта на фондацията (на страница „[Отзиви](#)“), вкл. две радиоинтервюта (за БНР), и три телевизионни интервюта (съответно за ТВ7 и България он еър). Бяха издадени 11 броя на [бюлетина](#) на фондацията.

Кампанията „5-те най-търсени заглавия“ за стимулиране на академичното четене приключи през април 2015 г. В нея взеха участие близо 100 души, а броят на търсенията в Своден каталог НАБИС видимо се повиши (вж. фиг. 8). В края на октомври започна и рекламна кампания в метрото, целяща да привлече вниманието на студентите, които да ползват своден каталог НАБИС през новата учебна година. Бяха разпечатани и разпространени рекламни брошури.

Проектът НАБИС беше представен и на няколко **конференции**. През юни Събина Анева изнесе лекция пред студенти на СУ "Св.Климент Охридски", магистърска програма "Управление на електронно съдържание", и ги запозна с дейността на фондацията. Освен това участва в конференцията „Книжовно-документално наследство в българските библиотеки и музеи“, организирана от СУ „Св. Климент Охридски“, философски факултет, катедра „Библиотекознание, научна информатика и културна политика“. Тя изнесе презентация за дейността на ФНАБИС и в Народна библиотека „Иван Вазов“, Пловдив. През септември последва презентация на Петата международна конференция „Дигитално представяне и опазване на културното и научното наследство“, където С. Анева получи награда за съвместния доклад с А. Лесенска „Cataloguing the Slavonic Manuscript Collection of the Plovdiv Public Library – MARC21 Template“; а през октомври дейността на ФНАБИС бе представена на 11-ата национална конференция по е-образование „Възможности за развитие на е-образованието в България“.

VII. Международни проекти

През януари успешно завърши проекта **EuropeanaPhotography**. За предоставената от НАБИС колекция от 15 974 фотографии беше направена [презентация от Евгени Димитров](#) пред заключителната конференция по проекта в Льовен (Белгия).

През март ФНАБИС сключи договор за участие в проекта **„Дигитална културна съкровищница „Север+“: документиране, запазване и предоставяне на широк обществен достъп до културното наследство в библиотеки, музеи, архиви и галерии в Северна и Централна България**”. Проектът се финансира по Норвежкия финансов механизъм и цели изграждане на съвременен център за дигитализация, обединение на усилията на културните институции, унифициране на процесите на дигитализация и създаване на пълнотекстови бази данни.

До май продължи началният етап на включване в проекта **LISTEN ("Landscape-In-Sounds across European Nations") по Horizon 2020**, подготовката на нужната документация и писането на частта от проекта, за която отговаря НАБИС. За съжаление той не успя да спечели финансиране от Европейския съюз, за което беше получено съобщение през ноември.

Продължи и сътрудничеството на НАБИС по проекта **World Digital Library (WDL)**. През 2015 г. бяха прегледани 5 книги, публикувани на сайта им, и бяха пратени корекциите по тях.

VIII. Управление и административна дейност

През 2015 г. бяха проведени десет **заседания на Съвета на директорите** и три на **Съвета на учредителите** на Фондация НАБИС.

Всички месечни **отчети** бяха своевременно подготвени и предоставяни на СД и на ФАБ.

25 януари 2016 г.

Мила Куцарова:
(Мениджър проект)